

Sygn. akt II CSK 475/19

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przy uczestnictwie E. Spółki Akcyjnej w W.
o wykreślenie z działu IV księgi wieczystej (...) wpisu
roszczenia o ustanowienie hipoteki umownej łącznej o wysokości 2.050.000,00 zł
oraz roszczenia o ustanowienie hipoteki umownej łącznej do kwoty 1.390.000,00 zł,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 marca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt III Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

**2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 29 marca 2019 r., oddalające jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 10 września 2018 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek wnioskodawcy o wykreślenie z działu IV księgi wieczystej (...) wpisu dwóch roszczeń o ustanowienie hipoteki umownej łącznej, wpisanych na rzecz uczestnika. Jako podstawę swojego żądania wskazał art. 19 ust. 1 i 3 ustawy

z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1916 ze zm., dalej – u.k.w.h.). W uzasadnieniu wyjaśnił, że wprowadzie uczestnik, na podstawie art. 19 ust. 1 u.k.w.h. może wystąpić z żądaniem wykreślenia wpisu roszczenia o ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego po upływie roku od dnia jego wpisania do księgi wieczystej, jednak termin ten ulega przerwaniu w razie wystąpienia przez uprawnionego z powództwem o ustanowienie tego prawa. Jeżeli uprawniony wykaże przed upływem roku od dnia wpisu, że wystąpił do sądu o zaspokojenie swojego roszczenia, bieg terminu do wykreślenia tego roszczenia liczy się od dnia zakończenia postępowania, jednakże w razie nieuwzględnienia żądania roszczenie może być wykreślone z chwilą zakończenia postępowania, co wynika z art. 19 ust. 2 u.k.w.h. Sąd stwierdził, że uczestnik wykazał złożenie przed upływem terminu rocznego powództwa obejmującego obydwa roszczenia, których dotyczył wnioszek, natomiast nie miał obowiązku wszczynania postępowania wieczystoksięgowego w celu wykazywania tego faktu. Za niezasadny uznał także drugi zarzut wnioskodawcy, dotyczący złożenie wniosku o wpis spornych roszczeń przez nieuprawnioną osobę i wyjaśnił, że w postępowaniu wieczystoksięgowym obowiązek badania przez sąd księgi wieczystej nie obejmuje uprawnienia do kontroli prawidłowości wcześniejszych wpisów.

Stanowisko Sądu Rejonowego podzielił Sąd Okręgowy, rozpatrujący sprawę na skutek apelacji wnioskodawcy. Dokonał wykładni art. 19 ust. 2 u.k.w.h. zwracając uwagę, że metoda językowa nie prowadzi do zadowalających wyników, gdyż przyjęcie, że uprawniony ma obowiązek przed upływem roku wykazać, iż wystąpił do sądu o przeniesienie lub ustanowienie prawa określonego w art. 19 ust. 1 u.k.w.h. wymagałoby specjalnego postępowania, którego ustawodawca nie przewidział. W związku z tym przyjął interpretację celowościową, zgodnie z którą wystarczające jest wystąpienie do właściwego sądu z odpowiednim żądaniem, zaś wykazanie tego faktu może nastąpić nawet w postępowaniu wszczętym na skutek wniosku o wykreślenie roszczenia, a więc po upływie roku od dnia wpisu. Sąd wskazał, że skoro w aktach sprawy znajduje się pozew wniesiony do sądu, zawierający żądanie zobowiązania wnioskodawcy do złożenia oświadczenia woli o ustanowieniu obydwu hipotek oraz dowód nadania go w polskim urzędzie pocztowym na adres sądu w dniu 25 kwietnia 2017 r., to zgodnie z art. 165 § 2

k.p.c. wykazana została chwila wniesienia pozwu do sądu. Kwestię uzupełnienia braków fiskalnych Sąd Okręgowy uznał za pozbawioną znaczenia, skoro wnioskodawca nie wykazał, że doszło do zwrotu pozwu. Sąd Okręgowy podzielił też stanowisko o niedopuszczalności badania w postępowaniu wieczystoksięgowym, czy dokonany na podstawie innego wniosku wpis w księdze wieczystej jest niewadliwy.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił błędną wykładnię art. 19 ust. 2 u.k.w.h., obstając przy potrzebie wykazania przez uprawnionego przed upływem terminu rocznego nie tylko, że do sądu został wniesiony pozew, ale także, że był on wolny od braków formalnych.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ł. Wystąpił także o zasądzenie od uczestnika kosztów postępowania za wszystkie jego etapy.

Uczestnik w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o przyznanie mu kosztów postępowania kasacyjnego od wnioskodawcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę przyjęcia jej skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a więc wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które ujęła w pytaniu :

„Czy przepis art. 19 ust. 2 u.k.w.h. powinien mieć zastosowanie zgodnie ze swoim ustawowym brzmieniem (to jest: czy dla przerwania biegu terminu do wykreślenia roszczenia konieczne jest wykazanie przez uprawnionego przed upływem roku od dnia wpisu, że wystąpił do sądu o przeniesienie lub ustanowienie prawa określonego w art. 19 ust. 1 u.k.w.h.), czy też powinno się temu przepisowi nadać treść odmienną od jego ustawowego brzmienia (to jest uznać, że dla przerwania biegu terminu do wykreślenia roszczenia wystarczające jest wystąpienie przez uprawnionego przed upływem roku od dnia wpisu do sądu o przeniesienie lub ustanowienie prawa określonego w art. 19 ust. 1 u.k.w.h.).”

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Musi też rzeczywiście występować w sprawie jako problem, którego rozwiązanie jest konieczne do wydania w niej orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym.

Rozstrzygnięcie przedstawionego przez skarżącego zagadnienia nie jest konieczne do rozpatrzenia zasadności wniesionej przez niego skargi kasacyjnej ponieważ – na co słusznie zwraca uwagę uczestnik – w niniejszej sprawie uczestnik nie tylko wykazał, że skierował pozew do sądu z zachowaniem terminu z art. 19 ust. 1 u.k.w.h., ale także przesłał dokumenty wykazujące ten fakt do sądu wieczystoksięgowego, który załączył je do akt księgi wieczystej (k. 578-582). Wobec nieuregulowanej kwestii postępowania w jakim powinna być realizowana rozumiana dosłownie powinność uprawnionego, przewidziana w art. 19 ust. 2 u.k.w.h. – czynności podjęte przez uczestnika wyczerpują wymagania bardziej

rygorystycznej linii interpretacyjnej, popieranej przez wnioskodawcę. Samo zaś zagadnienie prawne zostało już wyłożone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 18 maja 2012 r. (IV CSK 462/11, niepubl.), które powołał w swoim uzasadnieniu Sąd Okręgowy. Skarżący nie wskazał nowych argumentów przekonujących o poważnych wątpliwościach co do prawidłowości tej wykładni, w szczególności trybu wykazywania faktu wniesienia pozwu.

W konsekwencji wskazana przez skarżącego podstawa przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiła. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przesądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 3 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z § 5 pkt 5 i z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 265 ze zm.).